

ANTIGUAS PARROQUIAS DE MALLORCA

EN EL «CAPBREU DE'N MANRESA»

En Mallorca, como sucedió en las demás partes de España, las parroquias precedieron con muchos lustros de ventaja a los concejos y universidades, siendo aquéllas la base y fundamento de las villas. Las poblaciones rurales habían empezado teniendo por célula vital su modesta iglesia, en cuyo interior solían reunirse para deliberar los prohombres (*probi homines*) que al principio regían y administraban la cosa pública¹. Si antes del año 1300, en que el monarca don Jaime II creó determinado número de villas, los documentos señalan la existencia de alguna que otra en nuestra isla, tal acepción no debe tomarse en el riguroso sentido de la palabra, ya que no era regida sino por la junta parroquial. Los concejos y universidades no fueron más que una evolución de dichas juntas parroquiales y tan hondo había calado el sentido religioso entre aquella gente que durante todo el siglo XIV, y aun a lo largo del XVI, en las cartas reales úsase más la palabra *parroquia* que *villa* en asuntos de carácter municipal, dándoles significado casi sinónimo. Así en *Lletres Comunes*, del Archivo del Real Patrimonio, podemos ver que el Lugarteniente del Reino, al dirigirse a los alcaldes foráneos o a los jurados de

¹ Llegó un día en que hubo de prohibirse que estas juntas, en las que solía tomar parte el párroco, pudieran tener lugar en el interior de los templos, como lo demuestra una carta de 23 de julio de 1423, remitida por el Lugarteniente «Al amat batle de Alaró», en que se decía: «Per part dels jurats d'aquexa parroquia es stat davant nos proposat que d'alcun temps ensa so es despuys que el reverent bisbe de Mallorques ha provehit e manat per totes les parroquies foranes abolint sert us qui's servava en les parroquies foranes, so es que los jurats d'aquexa parroquia no tenguen consell en la sgleya...» (*Lletres comunes*, vol. 98, sin foliar).

El prelado, que no era otro sino don Luis de Prades, debió hacer la prohibición por irreverencias u otros inconvenientes que durante las sesiones se cometerían en la casa de Dios.

su concejo, escribía frases de este tenor: «Al amat lo batle de la parroquia de Huyalfes», «jurats de la parroquia de Rubines», «habitadors del batliu d'aquexa parroquia», etc.

Ya en 1230, al año siguiente de la conquista de la amurallada Ciudad de Mallorca ² por Jaime I, se vieron aparecer los primeros templos de la restauración cristiana (alguno de ellos mezquita purificada), que van en aumento por los años 1231 y 1232, primero en la capital y después en importantes alquerías. Recordemos titulares, aparte de la Seo ³: San Miguel, Sta. María de Bellpuig, Sta. Eulalia, San Jaime, Ntra. Sra. de la Victoria, San Antonio Abad, San Bartolomé, Sta. María del Sepulcro, Sto. Espíritu y San Nicolás, todas en la misma ciudad, y de seguro no eran las únicas. Entre las foráneas, la de Santa María de Manacor y la de Sta. María de Felanitx, y alguna más que ignoramos.

Durante los cuatro o cinco primeros años que siguieron a la Reconquista el dominio espiritual de Mallorca compitió al obispo de Barcelona don Berenguer de Palou, quien conjuntamente con el Conquistador intervenía en la erección de templos. El arreglo parroquial y organización del servicio eclesiástico se hizo más propiamente en 1236 por medio del Prepósito o Paborde de Tarragona, Ferrer de Pallarés (que después fué el primer obispo de Valencia), quien se personó en Mallorca por orden del papa Gregorio IX, dictada en Breve fechado en 1235 ⁴.

Entonces, en 1235, empezó la existencia canónica de nuestras primeras parroquias con sus límites determinados. Istituyóse al frente de cada una un «Rector», palabra que en aquella centuria (y aun ahora en partes de Cataluña) usábase en la isla como sinónimo de párroco, el cual tenía la ayuda de otro eclesiástico.

Pocos años después, por una bula del papa Inocencio IV, datada de 1248, sabemos que en la ciudad de Mallorca había cuatro parroquias y tres monasterios y, fuera en la isla, unas treinta iglesias parroquiales. Extractamos así de dicha bula:

² «Civitas Maioricarum», en tiempo de los romanos; «Medina Mayurka», bajo la dominación árabe. La denominación «Ciutat de Mallorca», tradicional y arraigadísima, se mantuvo hasta que en 1718 alguien tuvo fuerza para imponerle el nombre arqueológico de Palma.

³ Unas siete mezquitas había en el recinto fortificado de la Almudayna, y la principal fué purificada para empezar a ser iglesia catedral. Cf. VILLANUEVA, *Viage...*, t. 21, p. 95.

⁴ VILLANUEVA, *Viage...*, t. 21, p. 85.

. . . in civitate Maioricarum S. Eulaliae, S. Crucis. S. Iacobi, et S. Michaelis ecclesiae cum omnibus pertinentiis earumdem: S. Andree, S. Antonii et S. Mariae Magdalenae monasteria cum capellis dependentibus ab eisdem . . . in dioecesi vero Maioricarum, S. Mariae de Marratxino, S. Mariae de Camino, S. Mariae de Olezono, S. Mariae de Rubines et S. Petri de Censelis ecclesiae cum omnibus pertinentiis earumdem; S. Mariae de Incha, S. Laurentii de Silver, S. Michaelis de Campaneto, S. Mariae de Polentia, S. Petri de Scorcha et S. Iacobi de Ginyent ecclesiae, etc.; S. Ioannis et S. Margaritae de Muro, S. Mariae de Artano, S. Mariae de Belveher, S. Mariae de Manachor, S. Mariae et S. Joannis de Filinig ecclesiae, etc.; S. Iuliani de Campos, S. Mariae et S. Petri de Montueri, S. Michaelis de Lucomaiori, S. Mariae de Xisneu, S. Petri de Petra, S. Mariae de Bunyola, S. Bartholomei de Soler et S. Mariae de Vallis de Mossa ecclesiae, etc.; S. Petri de Esporles, S. Mariae de Andraxio ecclesiae cum omnibus pertineciis earumdem . . .

En el siglo siguiente, año 1395, el monarca don Juan I de Aragón disponía que el clero mallorquín presentara solemne y oficialmente relación de los bienes que poseía o administraba en virtud de sus cargos eclesiásticos. El documento, firmado y rubricado en Portopí, se conserva original en el archivo de la Seo. Levantóse una protesta formal por parte de los rectores y beneficiados por la repugnancia que sentían de tener que cumplir tal disposición, que consideraban usurpadora de los derechos que correspondían únicamente al Papa.

Más tarde, de cierto en el año 1404, el rey don Martín el Humano mandaba formar un libro de cabrevación de dichos bienes, lo que obligó a todos los sacerdotes sin distinción de categorías a acudir a la curia real personalmente o por apoderado a fin de ratificar o rectificar las manifestaciones de antes, suyas o de sus antecesores en el citado año de 1395. El libro fué escrito por Pedro Manresa, maestro racional de dicha curia, y por esto es llamado vulgarmente «Capbreu de'n Manresa», fuente de documentación importantísima, guardado actualmente en el archivo del Real Patrimonio. En él constan detalladamente los bienes de fundación de cada una de las antiguas parroquias de nuestra isla: rentas, censales, alodios, beneficios, aniversarios, y todos los píos legados de los fieles a sus iglesias hasta el año de la cabrevación de 1404. Resulta ser un registro de la propiedad y, sobre todo, un notabilísimo monumento histórico.

De tan importante fuente me place extractar solamente, por ahora, los datos o noticias referentes a los rectores y beneficiados de aquella época remota, a su nombre y linaje, a los linderos de sus albergues-rectorías, al cementerio, a los beneficios, etc. Por el nombre del altar en que radicaba cada beneficio tenemos conocimiento de los santos y santas que, con Ntro. Señor Jesucristo y su santísima Madre, comenzaron a ser venerados aquí en la isla ya poco después de la Reconquista.

Siguiendo siempre el orden alfabético de localidades, consignaré primeramente las parroquias de la ciudad, que eran cinco entonces, continuando después las foráneas.

Santa Creu

Yo NICHOLAU CUCH prevere vicari perpetual de la sgleya parroquial de Santa Creu de la Ciutat de Mallorca denunci y ab las protestations et rahons fetes per lo procurador del clero de Mallorca en pretest que lo any MCCCXCV a XVIII del mes de novembre en que's feu la avinensa lo senyor rey en Johan, de bona memoria, en lo dit clero, que mossen BERENGUER DE MASSOS quondam levores rector de la dita sgleya possehia e reebia e jo dit Nicholau Cusch axi com a vicari perpetual de sus dit posseesch et reeb los bens e censos següents.

Primo l'alberch de la rectoria et vicaria de la dita sgleya per propi habitatio del dit levores rector et are vicari de aquella ab tots los edificis e pertinencias del dit alberch situat en lo carrer antigament apellat de'n Rayal devant la capella de Sant Llorens detras la sgleya de sus dita.

Item lo alou e dret alodial de dos alberchs contiguus al dit alberch de la dita parrochia en que ha quatre portals e son situats en lo dit loch per los quals dos alberchs se fan al dit vicari dotze diners censuals, dels quals dos alberchs posseex hu en part la dona Francesquina muller de'n Berenguer de Montagut quondam a en part en Domingo Genovart tixedor de lana. E l'altre alberch posseex lo hereu de'n Llorens Padrisa: Fol. 323.

Yo FFRANCESC AYMARICH prevera obtinent lo beniffet instituit* en l'altar de sent Nicholau en la sgleya parroquial de senta Creu per los honrats en Bertran Roig e en Guillem Roig quondam ciutadans de Mallorca (25-I-1329): f. 362.

Yo BONONAT COLOMER pr. . . . en la sgleya de Sta. Creu de la Ciutat de Mallorca en l'altar de sent Dionis instituit per en P. Des-

* Indicamos esta fórmula en los números siguientes por unos puntos. Además, p = parroquial; pr = prevere. Además, simplificamos las fechas.

puig draper quondam e per N'Anthoni de Riverols quondam passats ha LXXX anys . . . f. 325.

Yo FFRANCESCH SADORNI pr. . . . en l'altar de Madona sta. Maria de la sgleya de Sta. Creu . . . per la dona Francescha muller de'n Francesch Sadorni carnisser quondam (16-III-1370): f. 326.

Yo JACME SALZET pr. . . . en l'altar de santa Maria de la sgleya de Sta. Creu . . . per l'onrat en Maymo Piris quondam ciuteda de Mallorques (24-XII-1326). f. 326.

Yo ANTHONI MARTI pr. . . . en l'altar maior de la sgleya de santa Creu de la Ciutat de Mallorca per lo molt alt senyor rey en Sanxo de bona memoria, denunciuy: f. 327.

Yo P. PARETS clergue de Mallorca donant me havia dret en lo beniffet instituit pessats son LX anys en l'altar de la Sta. Trinitat construit en la sgleya p. de Sta. Creu de la Ciutat de Mallorca per en Veya de Malbosch maior de dies e per en Bernat Veya e per en P. Veya quondam, denunciuy: f. 872.

Yo DOMINGO LORET prevera obtinent lo beniffet instituit en l'altar de Sent Johan de la sgleya de Santa Creu de la Ciutat per l'onrat en P. Burgues quondam (27-IV-1317): f. 328.

Yo GUILLEM RAYLL pr. . . . en l'altar de Santa Trinitat de la sgleya de Santa Creu . . . per l'honrat en Vaya de Malbosch quondam . . . L anys son passats: f. 328.

Yo PASQUAL JOHAN pr. obtinent lo beniffet instituit en la capella de sent Jordi de la sgleya p. de Sta. Creu . . . per en Ffrancesch Marturell quondam sinquanta anys ha passats: f. 300.

Yo JACME DOMENECH pr. . . . en l'altar de Sent Jacme en la sgleya de Sta. Creu per la dona Sanctia muller de'n Guillem Bella quondam (19-XI-1330): f. 325.

Yo GUILLEM DE SENT PERA pr. . . . en l'altar de sent Jordi de la sgleya parroquial de Sta. Creu per la dona Ffrancescha muller quondam de l'honrat en P. Roig quondam ultra sinquanta anys son passats: f. 327.

Yo PERE LITRÁ pr. . . . en l'altar de Sent Nicholau de la sgleya de Sta. Creu per la dona Ffrancescha Martell muller quondam del honrat en P. Roig quondam ultra sinquanta anys son passats: f. 327.

Yo PAU FERRER p. beneficiat en la sgleya de Sta. Creu de la Ciutat de Mallorques en l'altar de Sta. Trinitat instituit per en P. Ranovard pessats ha LXXX anys: f. 327.

Yo NICHOLAU DE DEU pr. . . . en l'altar de Madona Sta. Ana en la sgleya de Sta. Creu . . . per la dona Subirana muller de'n P. Matheu qondam (16-VI-1326): f. 334.

(El mismo) . . . obtinent lo beniffet instituit en l'altar de Sent Urba papa, Sant Blay, Sant Honorat, Sta. Lucia, Sta. Barbara, de la sgleya p. de Sta. Creu de la Ciutat de Mallorques per lo discret en Nicholau de Deu prevera quondam en l'any mcccxc tres: f. 335.

Yo PERE BISBAL pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Sta. Creu . . . per la dona Anna muller quonodam de'n Maymo Peris quonodam ciutada (18-VI-1378): f. 335.

Yo NICOLAU ROCHA pr. . . . en la sgleya parroquial de Santa Creu . . . per lo honrat en P. Savall mercader quonodam L anys son passats: f. 346.

Yo JOHAN VIROY pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Santa Creu de Mallorca per lo honrat en Bernat de Pugoll rector quonodam de la dita sgleya XL anys son passats: f. 347.

Yo ARNAU ROTLA pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Santa Creu . . . per la dona mare sua quonodam muller de'n Jacme Manresa quonodam L anys son passats: f. 348.

Yo JOHAN MARTER pr. . . . en l'altar de Sent Barthomeu de la sgleya p. de Santa Creu per los parayres de la Ciutat de Mallorca L anys son passats: f. 354.

Santa Eulària

En ningún folio del Cabreo hemos hallado el nombre del rector de Santa Eulalia ni declaraciones de algún apoderado suyo.

Yo ARNAU BORRADA pr. . . . en l'altar de Sent Aloy de la sgleya p. de Sta. Eulalia de Mallorca per en Thomas Despou argenter e per la dona Nicholaua muller sua quonodam (5-X-1313): f. 282.

Yo PERE SIURANA pr. . . . per en Johan Vidal ciutada quonodam en l'altar de Santa Maria Magdalena en la sgleya de Santa Eulalia . . . (18-X-1348): f. 285.

Yo PERE ROBIOL pr. . . . per en Lorens de Sclori prevera quonodam en la sgleya p. de Sta. Eulalia . . . en lo altar maior en l'any mcccciii denunci: f. 285.

Yo JOHAN PALET pr. . . . en l'altar de Sent P. en la sgleya p. de madona Santa Eulalia . . . per la dona Francesquina muller quonodam de'n Ramon Sacosta ciutada de Mallorca quonodam (1-X-1328): f. 271.

Yo JACME RAPAY pr. . . . en l'altar de Santa Maria Magdalena en la sgleya p. de Madona Santa Eulalia per en P. Vidal . . . quonodam (1-X-1): f. 271.

Yo GABRIEL MALFERIT pr. . . . en l'altar de Sent Johan Baptista en la sgleya p. de Santa Eulalia . . . per en Berenguer Truyols quonodam LXXX anys son passats denunci: f. 273.

Yo PERE RIPOLL pr. . . . en l'altar de Sent Luch en la sgleya de Santa Eulalia per en Jacme Avella quonodam l'any mcccvi: f. 274.

Yo BERNAT JOHAN pr. . . . en l'altar de madona Santa Maria en la sgleya p. de Santa Eulalia . . . per N'Arnau Miro quonodam mercader segons que appar en son testament (24-IV-1348): f. 275.

Yo PERE PELEGRI pr. . . . en l'altar de Sen Aloy en l'esgleya p. de Santa Eulalia de Mallorca per en Berenguer de Sent Steva argenter (15-VII-1344): f. 275.

Yo GUILLEM BONET pr. . . . en l'altar de Sent Luch en la sgleya p. de Santa Eulalia . . . per l'onrat en Guillem Saragossa quondam mes ha de LX anys: f. 258.

Yo BARTHOMEU ZITXEN pr. . . . en l'altar de Sent P. en la sgleya p. de Santa Eulalia . . . per en Bernat Ses Comes mercader quondam (27-II-1323): f. 259.

Yo BERNAT DESPRATS pr. . . . en l'altar de Sent Lorens e de Sent Vicens en la sgleya p. de Sta. Eulalia per lo honrat N'Arnau Squart rector de la dita sgleya quondam (12-VI-1340): f. 260.

Yo JOHAN PARERA pr. menor de dies . . . per lo discret N'Anthoni Castell notari de Mallorques quondam en l'altar de Sent Pera de la dita sgleya p. de Santa Eulalia (1-XII-1358): f. 261.

Yo JOHAN PARERA (el mismo) . . . en l'altar de Sent Lorens e de Sent Vicens en la sgleya de Santa Eulalia per en Berenguer Muntanyola e per en Miquel Taulade ciutadans de Mallorca quondam XL anys son pessats: f. 261.

Yo GUILLEM PONT pr. . . . en l'altar de Sent P. de Santa Eulalia per la dona Blanca muller quondam de'n Johan Umbert quondam l'any de nre. Senyor MCCCXXVII: f. 262.

Yo VICENS JANOVER beneficiat del beniffet en la sgleya de Santa Eulalia en l'altar de Sent P. instituit per en P. Saval mercader quondam L anys son passats: f. 263.

Yo FRANCESCH SADORNI pr. . . . en l'altar de Santa Maria Magdalena en la sgleya de Sta. Eulalia . . . per lo discret en P. Mercader prevera beneficiat en la dita sgleya quondam (15-III-1326): f. 264.

Yo MATHEU ANTICH pr. . . . en l'altar de Sent Cristofol en la sgleya de Santa Eulalia per en G. Damer quondam en l'any mccc e XVIII: f. 267.

Yo JOHAN PARERA maior de dies obtinent lo beniffet instituit per en Bernat Marques e Francesch Reynes mercaders de Mallorques en lo altar de Sent Bernat en la sgleya p. de Madona Sta. Eulalia (1-VII-1330): f. 267.

Yo JOHAN SORA pr. . . . en l'altar de Sent P. en la sgleya de Santa Eulalia . . . per en P. Cuch quondam (10-X-1309): f. 268.

Yo RAFALL DE CARANYANA clerga . . . en l'altar maior de madona Sta. Eulalia de la Ciutat de Mallorca per lo molt alt senyor rey en Sanxo de bona memoria quondam: f. 270.

Yo PERE DOMINGO pr. . . . en lo altar de Sent P. de la sgleya de Sta. Eulalia de Mallorca per en Costans Despont e sa muller (22-XII-1315): f. 247.

Yo JOHAN RIERA pr. . . . apellat diaconil en la sgleya de Santa Eulalia instituit en l'altar maior: f. 247.

Yo ANTHONI PARERA pr. . . . per la dona Arbona quondam muller de'n Jacme de Sales en l'altar maior de Sta. Maria de la sgleya de Santa Eulalia (a. 1332): f. 248.

Yo JOHAN BANYERAS pr. . . . per en March confita quondam en l'altar maior de la sgleya de Sta. Eulalia (a. 1362): f. 249.

Yo JACME SALAS pr. . . . en l'altar maior de la sgleya de Sta. Eulalia de la Ciutat de Mallorca per en P. Moragues mercader quondam mes ha de XL anys: f. 250.

Yo JOHAN TAYADE pr. obtinent hu dels quatre beniffets instituits en l'altar de Madona Sta. Maria de sgleya p. de Sta. Eulalia per los honrats en Johan e Ramon Saresta quondam en l'any MCCCXI: f. 247.

Yo ARNAU ORIOL pr. . . . per N'Arnau Garau quondam en l'altar de Sta. Maria de la sgleya de Santa Eulalia . . . en l'any MCCCXIII: f. 249.

Yo ARNAU ANDREU pr. obtinent la capellania instituïde per la dona Manseya muller de'n Guillem Aloi en l'altar maior de la sgleya de Sta. Eulalia de la Ciutat de Mallorca (26-V-1341): f. 250.

Yo ANDREU VILA p. . . . en l'altar de madona Sta. Maria de la sgleya de Sta. Eulalia . . . instituit per en Guillem Senarres . . . quondam (15-V-1348): f. 251.

Yo BERNAT PUNYET pr. . . . en l'altar maior de la sgleya de Santa Eulalia . . . per en Rubert de Bellvehí pus antich LXXX anys son passats: f. 251.

Yo GABRIEL UMBERT pr. . . . per en P. de Caulelles mercader quondam en l'altar maior de la sgleya de Sta. Eulalia de Mallorca sagons apar per institucio feta (31-VI-1323): f. 252.

Yo GUILLEM PONT pr. . . . en la sgleya de Madona Santa Eulalia de Mallorca per mossen Francesch Sacosta cavaller quondam setza anys son passats: f. 253.

Yo JOHAN MASSALLER diacha en l'altar de Sent March de la sgleya p. de Sta. Eulalia . . . per en Ferrer Picany noranta anys son passats: f. 253.

Yo ANTHONI MERCADER pr. . . . en l'altar de Sent P. de la sgleya p. de Santa Eulalia per en P. Canals quondam (12-XII-1312): f. 254.

Yo ANTHONI MARTÍ pr. . . . per lo discret en Vidal Domenech prevera en l'altar de Madona Sta. Maria en la sgleya parroquial de Madona Sta. Eulalia (13-XII-1317): f. 254.

Yo MIQUEL BRUNET pr. . . . en l'altar de Sent Luch en la sgleya de Sta. Eulalia per en Romeu Avalla (25-XII-1310): f. 256.

Yo GUILLEM ROIG pr. beneficiat en la sgleya de Sta. Eulalia de la Ciutat . . . en lo altar de Sent P. de la dita sgleya del beniffet instituit per l'onrat mossen Gill Grosses Cavaller quondam (1-II-1323): f. 257.

Yo BERNAT GUASCH diacha en l'altar de Sent Pera en la sgleya de Santa Eulalia . . . per en Ramon Dalmer quondam mes ha de LX anys: f. 257.

Yo MATHEU RAGARAU pr. . . . en l'altar de Sent Luch de la sgleya de Madona Santa Eulalia . . . per la dona Maria muller de'n Arnau sa Sala . . . quondam (15-VIII-1337): f. 300.

Yo BERNAT DEPRATS pr. beneficiat de la sgleya parroquial de Sta. Eulalia de la Ciutat . . . sens perjudici de les requestes fetes sobre asso per part del clero etc. denunciay que a XVIII de noembre l'any MCCCXCV . . . possehie en nom meu propri e are possehesch un alberch en lo carrer de'n Forcia pres la dita sgleya de Sta. Eulalia que es alou de'n P. Brondo: f. 891.

En P. ROLIYOL pr. beneficiat en la sgleya parroquial de Sta. Eulalia f. ...

Sant Jaume

Del rector de «Sant Jaume» de la ciudad ni de su casa rectoral no hay mención en el «Capbreu».

Yo JOHAN SARTRA . . . en l'altar de Sent Blay de la sgleya parroquial de Sent Jacme de la Ciutat de Mallorca per mossen Jacme Garrossa prevera quondam (12-X-1316): f. 319.

Yo ALOY SARONIRA . . . en l'altar maior de la sgleya de Sent Jacme de la Ciutat . . . per N'Arnau Bess mercader quondam LX anys ha passats: f. 321.

Yo FFRANCESCH MONAR pr. . . . en l'altar maior de la sgleya de Sent Jacme per en Lorens de Monblanch patro de nau quondam ciutada de Mallorca en l'any MCCCLX dos denunciay: f. 322.

Yo BERNAT MORELL pr. . . . en l'altar de Sent P. e de Sent Pau de la sgleya p. de Sent Jacme . . . per en P. Roger en l'any MCCCXL dos: f. 322.

Yo NICHOLAU SARAGOSSA clerge . . . per lo senyor Rey en Sanxo de bona memoria rey de Mallorca en l'altar maior de la sgleya parroquial de Sent Jacme de la Ciutat . . . gran temps ha passat: f. 870.

Yo JOHAN COLOMER clerga . . . en l'altar maior de la sgleya de sent Jacme de la Ciutat de Mallorca per en Agolí matalasser quondam a VIII del mes de juny any MCCCXXX: f. 352.

Yo JACME GERONES pr. . . . en l'altar de Sent Guillem en la parroquia de Sent Jacme instituit per en Bonanat Johan quondam a deu de setembre any MCCCLXXXX quatre: f. 353.

Yo FFRANCESCH OTGER pr. . . . en lo altar de Sent Gabriel de la sgleya p. de sent Jacme de la Ciutat per la dona Margalida muller quondam de'n Steva de Jornals . . . en l'any MCCCXXI: f. 311.

Yo BERNAT CAPO pr. . . . en l'altar de sent Jordi en la sgleya p. de Sent Jacme de la Ciutat de Mallorca per l'onrat en Bernat Garrau quondam LXXX anys son passats: f. 312.

Yo GUILLEM CORBERA pr. . . . en l'altar de Sent Johan evange-

lista e baptista de la sgleya p. de sent Jacme per la dona Johana muller quondam de'n P. Dalmau . . . entorn LXXXXVIII anys son passats: f. 312.

(El mismo) denunciy que yo celebre una capellania en la dita sgleya ço es en la capella de Sent Miquell e de Sent Gabriel en l'any MCCCXXXVII per l'onrat en Guillem Beerac instituida: f. 313.

Yo ANTHONI MUNTER pr. . . . en l'altar de Sent Miquell e de Sent Gabriel en la sgleya p. de mossen Sent Jacme . . . per l'onrat Nuget Sora mercader quondam (15-III-1343): f. 314.

Yo GABRIEL ROSSELL pr. . . . en l'altar de Sent Guillem en la sgleya p. de Sent Jacme per l'onrat N'Arnau Oller quondam en l'any MCCCXXVII: f. 315.

Yo ARNAU DE MARI en l'altar maior de la sgleya p. de Sent Jacme . . . per l'onrat en Guillem Pontiro quondam en l'any MCCCXXX: f. 315.

Yo ARNAU ANDREU pr. . . . en l'altar de Sent Andreu e Sent Barthomeu de la Sgleya p. de Sent Jaume . . . per l'onrat en P. Andreu canonge de Mallorca (15-III-1344): f. 317.

Yo CRISTOFOL COLOM en l'altar de Sta. Anna de la sgleya de Sent Jacme de la Ciutat per la honrada dona Blanca muller de'n Ramon Guillem Sorriu quondam a XI de abril any MCCCXL primo: f. 319.

Yo RAMON AYASSES pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Sent Jacme . . . per en Romeu Perent quondam e Catarina filla sua muller de'n P. Revell quondam en l'any MCCCXC dos: f. 305.

Yo JOHAN BIOSTA pr. . . . en l'altar de Sent Johan en la sgleya de Sent Jacme . . . per en P. de Cossa quondam (9-IV-1344): f. 306.

Yo JACME SORA pr. . . . en l'altar de Sta. Maria de la sgleya de Sent Jacme . . . per en Bernat Guillem Sorriu quondam lonch temps ha: f. 306.

Yo BERNAT BAS pr. . . . en l'altar maior de la sgleya de Sent Jacme de Mallorques per en Simon de Beni . . . quondam anno Dni. MCCCXLVII: f. 310.

Sant Miquel

Tampoco se sabe nada por el «Capbreu» del rector de San Miguel ni de su casa parroquial.

Yo BERENGUER STEVA pr. . . . en l'altar de Sent Johan en la sgleya de Sent Miquell de la Ciutat de Mallorques per l'onrat en G. Benasser ciutada de Mallorques quondam (24-XI-1341): f. 290.

Yo ANTHONI MAYRACH prevera obtinent lo beniffet instituit en l'altar maior de la sgleya p. de Sent Miquell de la Ciutat per la dona Romia de Marsa quondam LX anys son passats: f. 352.

Yo **GUILLEM THOR** batxaler en decrets . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Sent Miquell . . . per l'onrat en Jacme Arnau canonge de Mallorques quondam a dos de maig l'any mcccclxx hu: f. 301.

Yo **GABRIEL ROSSELL** pr. . . . en l'altar de Sent P. de la sgleya de Sent Miquell . . . per en P. Vilanova en l'any mcccxi: f. 304.

Yo **FRANCESCH FRIGOLA** pr. . . . en l'altar de Sent Guillem en la segleya de Sent Miquell per en Ferrer de Bisbal quondam (27-XI-1349): f. 291.

Jo **JACME MOREY** pr. . . . en l'altar de Madona Sta. Maria en la sgleya de Sent Miquell de la Ciutat de Mallorques per en Ramon Sollez quondam sinquanta anys son passats: f. 292.

Yo **RAMON SAGARRA** pr. . . . en l'altar de Sent Gabriel de la sgleya p. de Sent Miquell . . . instituit per en P. Rovira pasats ha lxx anys: f. 292.

Yo **MIQUELL SAGARRA** pr. obtinent hun beniffet en l'altar de Sent Miquell de la sgleya de Sent Miquell . . . per lo senyor rey en Sanxo de bona memoria gran temps ha passat: f. 293.

Yo **ANDREU CABANES** pr. . . . en l'altar de Sent Andreu e Sent Bernat de la sgleya p. de Sent Miquell . . . per en P. Sacoma quondam en l'any mcccxvi: f. 293.

Yo **JACME FREXA** pr. . . . en l'altar de Sta. Catarina de la sgleya de Sent Miquell per en P. Ferrer quondam vuytanta anys son passats: f. 294.

Yo **BERNAT SOCARRAT** . . . en l'altar de Sent Nicholau en le sgleya de Sent Miquell . . . instituit per en Nicholau Socarrat passats ha xxx anys: f. 296.

Sant Nicolau

Yo **JACME REPAY** rector de la sgleya parroquial de Sent Nicholau⁵ de la Ciutat de Mallorques denunciay . . . que yo per raho de la dita rectoria tench e possehesch e mossen **MARTI SENTSaloni** predecessor meu en la dita rectoria tenia e possehia a xviii de noembre any mcccxcv . . . los bens saguents.

Primo un alberch contiguu al fossar de la dita sgleya franch de tot alou e de cens e d'altre carrech qui affronta de una part en lo carrer publich en que ha tres portals e d'altra part ab l'alberch de Alamany mercader e d'altra part ab l'alberch dels hereus de na Barutella e d'altra ab lo carrer de les torres qui passa baix lo monastir dels Preycadors: f. 358.

Yo **NICHOLAU SUNYER** pr. . . . en lo altar maior de la sgleya

⁵ No sería ésta la primera iglesia, pues consta que en 25 de junio de 1343 el rey don Pedro de Aragón autorizaba la compra de casas, patios y otros edificios que fueran menester para solar de la nueva iglesia parroquial de San Nicolás, que se proyectaba edificar. Arch. del Real Patrimonio, *Libro de cartas reales*.

de Sent Nicholau de la Ciutat de Mallorques per lo molt alt senyor rey en Sanxo de bona memoria (23-XII-1322): f. 348.

Yo ANTHONI PINGALT pr. . . . en l'altar de la sgleya p. de Sent Nicholau de la Ciutat . . . per en Guillem Pere Tarasco quondam L anys son passats denunciay: f. 351.

Alaró

Post paululum eadem die⁶ comparuit coram dicto venerabili Commissario (*P. Manresa*) venerabilis Guillelmus Fonoy rector Ecclesie parochialis de Alero et in presentia testium ante dictorum denunciavit eidem venerabili Commissario census et aniversaria infrascripta quos et que ut dixit recipit ratione ecclesie prout in cedula que est tenoris sequentis continetur⁷.

Yo GUILLEM FONoy rector de la parroquial sgleya de Alaró denunciay sens prejudici de les raquestes e protestacions fetes sobre asso per part del clero de Mallorcas que jo per raho de la dita sgleya havia e possehida a XVIII de noembre del any MCCCXCV que's feu la avinensa per lo senyor rey en Johan de bona memoria ab lo dit clero e jo ara he e poseeesch los bens següents.

Primo un alberch ab son pati propri de la dita rectoria e del rector de aquella situat en lo poble de la parroquia de Alero e assignat per propria habitacio del dit rector pessats son LXXX anys segons que's demostra notoriament per situacio de aquell e per informasio dels antichs pobladors es franch e liura de tot alou strany e d'altre carrech e affronta de una part ab la via publica e d'altra part ab lo clos del alberch de'n Bernat Rossenyo e d'altra part ab l'alberch del benefici de Sent Barthomeu e d'altra part ab l'alberch que fo de'n Bonanat Fonoy e d'altra part ab l'alberch de'n Pere Pastor.

Mes denunciay que reebia e possahia prout superius e are reeb e poseeesch per raho dels aniversaris instituits en la dita sgleya per los faels difunts als tenors següents: f. 469 i seg.

Et confestim dicta eadem die comparuit etc. venerabilis Franciscus Pons beneficiatus et denunciavit etc.

(Cedula Francisci Pons beneficiati altaris santi bartholomei ecclesie parochialis de Alero.)

Yo FRANCESCH PONS pr. . . . en l'altar de Sent Barthomeu de la sgleya p. de Alaró.

Quoddam instrumentum factum in posse Petri Arnaldi scribe dni. episcopi Maioricarum sub IIII kalendas januarii anni MCCLXX et fir-

⁶ Por otros documentos sabemos que mosén Fonoll ya era rector de Alaró en 1831.

⁷ Todas las declaraciones van redactadas como ésta y la ya vista de Santa Creu, y siempre con la protesta explícita: «ab les protestacions et rahons fetes per lo procurador del clero de Mallorca» o formas parecidas.

⁸ Omitimos la notable lista que sigue de rentas, censos, alodios, etc.

matum per Raymundum de Trilia aliter appellatum Satria facit pro dicto beneficio.

Per en Ramon Sarria quondam LX anys son passats denunciay sens perjudici de les raquestes protestacions e rahons ja fetes sobre asso per part del clero de Mallorques que jo posseesch e reeb e mossen Gabriel Portella predecessor meu en lo dit benefici possehia e reebia en l'any MCCCXCV a XVIII de noembre que's feu la avinensa etc.: f. 419.

Alcúdia

Yo PERE SACOSTA rector de la sgleya p. de Alcudia⁹ denunciay . . . los bens següents.

Ço es l'alberch ab son saller pallissa ort e pati de aquell situat dins la vila de Alcudia prop la demes dita sgleya lo qual alberch seller pallissa ort e pati son stats consignats a la dita sgleya e al rector de aquella per habitacio e us de aquella passats son LX anys segons que's mostra per situacio de aquells lo qual alberch ensemps ab los dits seller pallissa ort e pati son franch de tot alou stranys. E afronta de una part ab la carrera publica e d'altre ab lo fossar e ab la dita sgleya e d'altra part ab lo mur e d'altre part ab les cases de'n Gabriel Cursach: f. 618.

Yo GUILLEM BENIFFET pr. . . . en la capella de Senta Maria de la torra de Alcudia pen Pere Roquer quondam de Alcudia 4 anys son passats denunciay que yo a XVIII de noembre l'any MCCCXCV . . . havia e possehia e ara he posseesch: f. 618.

Ço es XVIII lliures que fa al dit beniffet tots anys lo hereu e succehidor dels bens e heretat qui foren del dit P. Roquer quondam.

Yo JACME QUER pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Alcudia per en Salvador Mirayes quondam rector de la dita sgleya: f. 386.

Yo PERE DOMENECH pr. . . . en l'altar de Sent Vicens en la sgleya p. de Alcudia per en Guillem Balaguer (6-VI-1372): f. 404.

Yo GUILLEM VIDAL pr. . . . en l'altar de Sent P. de la sgleya parroquial de Alcudia per en Jacme Sacanal quondam passats son LXXX anys: f. 409.

* De los pocos restos de cristianismo en Mallorca anteriores a la invasión árabe figura en el término de Alcudia la Cueva de San Martín. Por lo que atañe a nuestra época inmediata a la Reconquista, consta con certeza que Valentí Ses Torres, por testamento de 31 de octubre de 1268, dejaba, entre otros legados, 5 sueldos a «Sant Martí de la Cova». El historiador Pedro Ventayol demuestra documentalmente que desde el siglo XIII hasta el año 1827 se celebraba allí misa como cosa ordinaria.

La primera iglesia con honores de parroquia, dentro el mismo término, estuvo en el lugar de Ginyent, «ecclesia de S. Iacobi de Ginyent», según la ya citada bula de Inocencio IV, pero ya hacia el año 1285 existía otro templo del lado de Alcudia como vicaría *in capite*, independiente de aquélla. Cf. P. VENTAYOL, *Historia de Alcudia* (Palma, 1928), III, p. 89, y J. BINIMELIS, *Nueva Historia de la isla de Mallorca* (Palma, 1927), IV, p. 110.

Yo FALIP BALESTER pr. . . . en l'altar de Trinitat de la sgleya p. de Alcudia per en Bernat Magre quondam pessats son L anys: f. 556.

Yo BERENGUER RIERA pr. . . . en l'altar de Sent Vicens de la sgleya p. de Alcudia per en Pera Payona quondam prevera XL anys son passats: f. 619.

Andratx

Yo BERENGUER PACHS rector de la sgleya parrochial de Andraig denunci . . .

Ço es unes cases e alberch situades en lo poble de Andraig franchas de alou e de tot carrech de cens, propis de la dita sgleya e de la rectoria per propria habitasio sua en donacio feta c anys son passats segons que's monstra per la sua situacio antigua. E affronta de una part ab la carrera publica e d'altre part ab la honor de'n Ceriol.

Item dos trossos de terra propis de la dita sgleya e del rector de aquella; lo hu dels quals affronta de una part ab lo camp de'n Seriol e d'altra part ab la costa que munta a la sgleya e d'altra ab le casa de la rectoria.

E l'altre tros affronta d'una part ab lo cami publich e d'altre ab lo cami qui va a la sgleya e d'altre ab la rectoria: f. 489.

Artà

En ningún folio del cabreo hemos visto rastro de la casa rectoral de Artá ni del presbítero encargado de la parroquia. Sigue el nombre de los beneficiados.

Yo JACME BAGUR pr. . . . en l'altar de Sent Matheu de la sgleya p. de Arta, per en Ramon Blanquer quondam, LXXX anys son passats: f. 389.

Yo GUILLEM DORFI pr. . . . per en Bernat Carrio quondam en la sgleya p. de Arta, LX anys ha passats: f. 390.

Yo JOHAN BALAGUER acolit . . . en l'altar de Sent Anthoni de la sgleya de Arta instituit per en Johan Forn quondam, xv anys son passats: f. 402.

Yo PERE ROTLAU clerga . . . de Sent P. de la sgleya de Arta instituit per en P. Verdeguer quondam, LX anys son passats: f. 414.

En los folios 411 y 412 aparecen JACME SAGUI y JACME BAGUR beneficiados en dicha iglesia de Artá.

Yo BARTHOME TERRAGO prevera celebrant en la sgleya parrochial de Arta denunci: f. 656.

Bellver

Cedula Berengarii Sorell beneficiati in capella castru de Bellver ¹⁰. Yo BERENGUER SORELL pr. . . . o capellania instituit en la sgleya parroquial de Bellver per en P. de Padrines quondam L anys son pessats denunciay sens perjudici de les requestes etc. que yo per raho del beniffet posseesch e reeb, possehia e reebia a XVIII de noembre any MCCCXLV que's feu la avinensa etc. la renda saguent: f. 486.

Bunyola

Yo BERNAT MUNTANER rector de la sgleya de Bunyola denunciay . . . Primo un alberch ab l'ort seu contiguu situat en la pobla de la dita parroquia franch e liura de tot alou d'altri e de tot carrech de cens e affronta de dues parts ab carreres publiques e d'altre part ab la plassa e d'altre part ab l'alberch de'n Anthoni Gelabert.

Item unes cases qui solien esser pressora de la rectoria aqui matex situades franques e liures axi com dit es e affrontan de una part ab carrera publica e d'altre ab la dessus dita plassa e d'altra part ab lo alberch de'n Pere Dalmau e d'altre part ab lo alberch de'n Guillem Vilar: f. 414.

Yo FALIP MUNTANER pr. . . . en l'altar de Sancta Barbara e de Sancta Magdalena en la sgleya p. de Bunyola per lo discret en Ramon Muntaner quondam rector de la dita sgleya xxxx anys son passats ¹¹: f. 452.

Calvià

Yo JOHAN MERCER rector de la parroquial sgleya de Calvia denunciay . . . los bens següents.

Ço es un alberch ab un pati e un tros de terra contiguu al dit alberch en mitx del qual tros de terra es la dita sgleya edificada, lo qual alberch e tros de terra son estats consignats c anys son pessats al rector de la dita sgleya per habitassio e us de aquell. E affronta de una part ab lo rafal de'n Guillem Gotmar e d'altre part ab l'alberch que era de'n Comalonga e d'altre ab lo rafal que era de dona Angelina muller que fo de'n Gabriel Marcer quondam: f. 656.

¹⁰ Por esta cédula parece se trata aquí de la capilla del castillo (*castrum*) de Bellver, dedicado al evangelista San Marcos. Pero *castrum* puede significar también: ciudad, villa, lugar. De ahí las discusiones sobre este punto, que dejamos de lado. Indudablemente se trata de la primera iglesia de la parroquia de «Sant Llorens de Cardessar», antes Bellver.

¹¹ El mismo rector había fundado en 1347 otro beneficio en la Seo de la ciudad bajo la advocación de San Valentín.

Campanet

Yo RAMON PORTER rector de la sgleya parroquial¹² de Campanet denunciy.

Primo l'alberch de la rectoria de la dita sgleya ab sos corrals e patis e entrades e axides situat prop la sgleya e assignat pessats son c e vint anys al rector de la dita sgleya per habitacio de aquell e affronta de una part ab la dita sgleya e d'altre part ço es devant l'antrada ab la plassa de la sgleya e d'altra part ab un clos de terra propri de la dita sgleya e del rector de aquella e es franch de tot alou strany.

Item lo dit clos de terra situat aqui matex franch de tot alou strany e affronta de una part ab lo cami qui va a la sgleya e d'altra part ab la honor de'n Jacme Marti e d'altra part ab lo torrent e d'altre part ab lo dit alberch: f. 475.

Yo PERE RENQUELL p. . . en la sgleya p. de Campanet instituit en l'altar maior per en Bernat Magraner quondam rector de la dita sgleya e Bernat Bennasser quondam, xxx anys son pessats: f. 475.

Campos

Yo GABRIEL PONT rector de la parroquia de Campos denunciy . . . Primo un alberch ab son pati e quarto de terra al dit alberch contiguu situat prop la dita sgleya franch e liura de tot alou e de tots cens e agrer assignat a le rectoria e habitacio del rector de aquella pessats son cxxx anys segons que's mostra per la sua situacio e per informacio dels antichs pobladors de la dita paroquia.

Item un tros de terra continent miga quorterada de terra e quelcom mes en lo qual fo antigament la sgleya antiga de la dita paroquia en alou de la dita sgleya o rectoria sobre lo qual tros de terra yo axi com a rector prenh e reeb e mos predecessos han haut e reebut de cens tots anys un vii de galina de cens: f. 382.

Castellitx

Yo PERE MANLEU prevere procurador del honrat en PERE MALET rector de la sgleya parroquial de Castelig¹³ e vicari de la dita sgleya denunciy . . . que a xviii de noembre l'any mcccxcv . . . l'onrat mossen JACME RIBES predecessor del dit rector possehia a reebia e ara lo dit rector ha e posseix per raho de la dita sgleya e rectoria de aquella los bens següents.

¹² Situada en el «Pla de Tel». A causa de una inundación, la población fué trasladada, en el siglo xiv, al lugar que ocupa actualmente Campanet.

¹³ Trasladaada después a la iglesia de Algaida. Cf. nuestro estudio: *Antigua parroquia de Castellitx, ahora Santuario de Ntra. Sra. de la Paz* (Palma, 1953).

Primo un alberch ab son clos de terra situat prop la sgleya dessus dita franch de tot alou e de cens assignat al rector de la dita sgleya passats son c anys segons que's demostra per la sua antiga situacio. E afronta de una part ab carrera publica e d'altra part ab la dita sgleya e de tres altres parts ab la honor de'n Domingo Garau: tl. 638.

Escorca

Yo FRANCESCH MULAR rector de la sgleya parroquial de Scorcha¹⁴ denunciay . . . que la dita sgleya e los rectors passats de aquella posehien e yo possehesch per aquella . . . los bens saguents.

Primo un tros de terra situat devant la dita sgleya a propietat e a servitut del rector de la dita sgleya.

Item ha e posehex e levors possehia la capella de Sta. Maria de Luch suffraganea de la dita sgleya, los adifficis contiguus a la dita capella per habitacio del dit rector e vicari de aquella e per habitacio del donat de aquella e per reclinacio o possades dels palagrins qui per devocio van a la dita capella.

Item un ort contiguu als dits edificis ab la aygua de la font qui ve aqui so es a le dita capella per us del dit rector e dels dessus dits palagrins.

Item un loch o edifici per cabana, taverna o bagude situade en lo camí de la dita vila de Incha va a la dita capella e es apellat lo barracar en que no sta are algu: f. 873.

Yo PERE FORNER clerga obtinent lo beniffet en la sgleya de Sent Pera de la parroquia de Scorcha instituit per en Pedruxola de Cosconar quondam a XVIII de octubre de mcccxvi: f. 415.

Esporlas

Yo ROMEU FONTET rector de la sgleya parroquial de Sporles denunciay . . .

Primo un alberch situat en la parroquia de Sporles prop la sgleya de aquella la qual sgleya ab so fossar son situats dins un tros de terra propri de la dita rectoria en que ha ort e vinya e es continguu a un camp de terra aqui matex situat lo qual alberch ab son tros de terra es franch de tot alou strany e de carrech de cens algun e son assignats al rector de la dita sgleya pessats son cent xx anys per habitasio propria e es de aquell e lo camp empero es stat adjunct a la dita rectoria per mi dit rector qui aquell possehia en lo temps dessus dit e es en alou del reverent senyor bisbe de Mallorca e dels honrats pabordes de la seu de Mallorca e es tengut a cens de xxxxvi sols vi di-

¹⁴ Iglesia hoy solitaria. La parroquia se trasladó en el siglo xv al célebre santuario del Lluch, centro de peregrinaciones desde el hallazgo milagroso de la imagen, en 1239.

ners que fa en JACME RAPAY per son beniffet, lo qual rector ha empriu de la aygua de la font de Tauler . . . e affronta de una part ab la carrera publica e d'altra part ab la honor de'n Tauler e d'altra part ab la honor de'n Guillem Morro: f. 458.

Banyalbufar

Yo JOHAN ANGER prevera obtinent la capellania e faent lo servey de un prevera ordonat a celebrar tots anys en per tots temps en la capella de Sta. Maria de Banyalbuffar de la parroquia de Sportes per en Jacme Pasqual quondam del dit loch de Banyalbufar passats son LXV anys e lo qual prevera se pot logar metre e remover e altre apendra per voluntat de son hereu, denunciy . . . que en l'any . . . que's feu la avinensa . . . en Barthomeu Draper havia e reebia e yo ara he e reeb per raho del dit servey la pensio saguent.

Co es quinza lliures annuals que fa tots anys sens termens assignats en Barthomeu Seria notari de Mallorca per los bens hereditaris del dit Jacme Pesqual quondam que posehex e te.: f. 724. xv l.

Felanitx

Yo GUILLEM FABREGAS rector de la parroquial sgleya de Falenig denunciy . . .

Primo l'alberch de la rectoria de la dita sgleya ab son corral e pati clos de siges situat en la vila de Falanig prop la dita sgleya assignat a le rectoria dessus dita per habitacio propria del dit rector pessats son cent anys segons que's mostra per avidencia de aquell franch e liura de tot alou strany. E affronta ab dues parts ab carreres publiches e de una part ab l'alberch de'n Bernat Casany e d'altre ab l'alberch de'n G. Manressa: f. 558.

Yo ANTHONI COMPANYYO pr. . . . en l'altar de Sent Miquell de la sgleya p. de Felanig per la dona Romia muller de'n G. Sunyer quondam en l'any MCCCLXXV: f. 501.

Yo JACME FONT pr. . . . en la'tar de Sent Esteva de la sgleya de Falenig per en Berenguer Font pessats son xxx anys: f. 387.

Huyalfas

Yo PERE SES OLIVERES rector de la parroquial sgleya de Uyalfas¹⁵ e yo MERSAL SAGUI vicari de la dita sgleya denunciy . . .

¹⁵ Uyalfas, del nombre Huayar Alfaz o Alfahs, dado por los árabes, al invadir la isla en 798, a la alquería que dió origen a la Pobla de Huyalfes y Vialfes, hoy «La Pobla» a secas. La primitiva iglesia gótica, dedicada a Santa Margarita, se ve aún aislada en pleno campo.

Primo un alberch ab son pati e ortet situat prop la dita sgleya e continguu al fossar de aquella franch e liura de tot alou strany e de tot carrech de cens e fo assignat al rector de la dita sgleya per la sua habitacio passats son L anys e affronta de una part ab la carrera publica e d'altra part ab lo fossar e d'altra part ab la honor de'n Guillem Salom: f. 405.

Inca

El cabreo omite también aquí toda nota referente al rector de Inca y a su albergue. Sólo habla de los beneficiados de la parroquia.

Yo JOHAN BALILL pr. . . . en la sgleya p. de Incha per lo discret en Jacme Salzet rector quondam de Incha en l'any mcccxxxvii: f. 398.

Yo JOHAN BALILL pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Incha pe'n Simon Payo quondam en l'any mcccclxxxiiii: f. 399.

Yo JOHAN PROHENSAL pr. . . . en l'altar maior de madona Santa Maria de la sgleya de Incha per en Ferrer Malferit quondam (24-VIII-1345): f. 399.

Yo GUILLEM CAMPS pr. . . . en l'altar de Sent Miquell en la sgleya de Incha per en Guillem Sabadell quondam (29-XI-1324): f. 400.

Yo BERNAT MARTI pr. . . . en l'altar de Sent Steva de la sgleya p. de la vila d'Incha per en Johan Ripoll pessats son c anys: f. 40'.

Yo BERNAT PINEDA pr. . . . en l'altar de Sent Pera de la sgleya parroquial de Incha per en Pera de Don quondam LXX anys son passats: f. 424.

Yo BERNAT PINEDA pr. . . . en l'altar de Corpus Christi de la sgleya de Incha per en Guillem Nadal de Rafall Garces quondam, LX anys son passats: f. 424.

Yo BERNAT MARTI pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de la vila de Incha per Narcis Trobat (9-VII-1344): f. 426.

Yo GUILLEM BATLE pr. . . . en l'altar de Santa Margarita en la sgleya p. de Incha per en Guillem Font quondam a vii de juny l'any mccccliii: f. 432.

Yo BARTHOMEU STEVA pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Incha per en Miquel Font quondam del any mcccxxxviii: f. 510.

Yo ANTHONI AYMERICH pr. . . . per en Ramon Aymerich quondam. LX anys son pessats instituit en l'altar de Sent Jacme de la sgleya p. de Incha: f. 553.

Yo BARTHOMEU PAYARES pr. . . . en l'altar maior de la sgleya parroquial de Incha per n'Alexandri dels Borns quondam prevere, LX anys son pessats: f. 504.

Yo GUILLEM CAMPS pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Incha per en Berenguer Ferrer quondam, l'any mcccxxxvii: f. 505.

Idem . . . lo beniffet instituit en l'altar maior de la sglyea p. de Incha per en G. Palau prevera quondam, l'any MCCCXXXIII: f. 507.

Idem . . . lo beniffet instituit en l'altar de Sent Simon e Judes de la sglyea parroquial de Incha per en Simon Roura quondam en l'any MCCCLXVIII . . . : f. 508.

Yo ANTHONI FONT pr. . . . en l'altar maior de la sglyea parroquial de Incha per en Matheu de Formiguera e dona Saurimonda muller sua quondam (22-IV-1337): f. 587.

Yo GUILLEM FERRER pr. . . . en la sglyea parroquial de la vila de Incha per en Bonaventura de Moranta (30-VI-1374): f. 564.

Idem . . . lo beniffet instituit en l'altar de Trinitat de la sglyea p. de Incha per N'Arnau Sarda quondam en lo mes de mars l'any MCCCLXXV . . . : f. 572.

Idem . . . lo beniffet instituit en la sglyea p. de Incha per en Ramon Desbruy (22-XI-1329): f. 578.

Yo GUILLEM BATLE prevere beneficiat en la sglyea parroquial de Incha en la capella de Santa Margaride instituit per en Guillem Font . . . quondam, passats ha LXXX anys: f. 643.

Yo ANTHONI SARTRE pr. obtinent lo beniffet en l'altar maior de la sglyea parroquial de Incha instituit L anys son passats per en Johan de Setembre rector quondam de la dita sglyea: f. 872.

Yo ANTHONI BUSQUETS clergue obtinent lo beniffet de Sent Anthoni de la sglyea parroquial de la vila de Incha instituit per en Barthomeu Busquet . . . xv anys ha passats: f. 875.

Yo BERNAT BERTRAN pr. . . . en l'altar maior de la sglyea parroquial de la vila de Incha per en Berenguer de Ginyeres quondam (30-VI-1332): f. 884.

Luchmajor

Yo DEUS LO SAL FABRER rector de la sglyea p. de Luchmaior denunci . . . Primo un alberch ab son pati e corral franch e liura de tot strany de tot carrech de cens situat en la vila de Luchmaior assignat al rector de la dita sglyea per sa propria habitacio pessats c anys segons que's pot mostrar per la sua situacio e informacio de los pobladors de la parroquia de Luchmaior. E affronta de una part ab lo fossar e d'altra part ab les cases de na Caranya e d'altre part ab lo corral de'n Bernat Valls e d'altra part ab lo corral de Jacme Valencia prevera e ab la paret de la dita sglyea: f. 447.

Yo BERNAT VALLS pr. . . . en l'altar de Sent Barthomeu e de Sent Johan Babtista en la sglyea parroquial de Luchmaior per lo discret en Barthomeu Pastor de la parroquia dita (sábado, 28-II-1383): f. 437.

Yo GUILLEM ROGER pr. . . . en l'altar de madona Sta. Maria de la sglyea p. de Luchmaior per lo discret en Guillem Rossel rector

quondam de la dita sgleya XIII die februarii anno Dni. MCCCXXXV: f. 440.

Yo JULIA MUT pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Luchmaior per en Francesch Forcimany quondam L anys ha pessats: f. 431.

Yo JACME VALENCIA pr. . . . en l'altar de madona Sta. Anna en la sgleya de Luchmaior per lo discret en Miquel Thomas quondam XXXIII anys son passats . . . : f. 430.

Yo ANTHONI PASQUAL pr. beneficiat en la Seu vicari de la sgleya parroquial de Lluchmajor denunciay en nom del honrat rector de la dita sgleya . . . que per raho de la capella de Sent Anthoni de Padua constituida en la dita sgleya . . . : f. 626.

Manacor

Yo SIMON ROVIRA rector de la parroquial sgleya de Manacor denunciay . . . Ço es un alberch ab son pati e ort e verger contiguu en aquell situat en la vila de Manacor franch e liura de tot alou strany e de tot carrech de cens e assignat al rector de la dita sgleya per la sua habitacio c anys son pessats segons que's mostra per la sua situacio e informacio dels antichs pobladors de la parroquia de Manacor, lo qual alberch ab lo dit ort affronta de tres parts ab tres carreres publiques dels hereus de'n Anthoni Alaix e ab l'alberch de'n Nadal Riera: f. 642.

Yo ANTHONI THOMAS pr. . . . en l'altar de Sent Jacme en la sgleya parroquial de Manacor instituit per mossen Bernat de Puigsech rector quondam de Manacor en l'any MCCCXIII a xv kalendas de juny . . . : f. 433.

Yo ANTHONI NADAL pr. . . . en l'altar de Santa Barbara en la sgleya p. de Manacor per l'onrat en Salvat Sureda . . . XIII anys son passats . . . : f. 457.

Marratxí

Yo ANTHONI MARTI prevera rector de la parroquial sgleya de Marratxí denunciay . . . que . . . l'any de l'avinensa . . . mossen BERNAT CARROS tenia e possehia e ara yo he e poseesch los bens següents.

Ço es l'alberch e ort ab son pati e un tros de terra contiguu situats prop la dita sgleya franch de tot alou strany assignats al rector de la dita sgleya per propia habitacio e us de aquell pessats son LXXX anys segons que apar per la sua situacio en part de aquell. E affrontan tots ensemps de tres parts ab l'alqueria de'n Anthoni Muntaner qui fo de'n Bernat Duran e d'altra part ab lo Raffall de'n Jacme Thomas: f. 465.

Montuiri

Yo SIMON COLOM rector de la parroquial sgleya de Muntuhiri e yo Matheu Sussies prevere vicari de la dita sgleya denunciay . . . que a XVIII de noembre del any mcccxcv . . . mossen Ramon Lorens havia e possehia e yo ara hac e possehesch.

Primo l'alberch ab son pati situat en la pobla de la parroquia de Muntuhiri franch de tot alou strany e assignat al rector de la dita sgleya per propia habitacio sua passats ha LX anys segons que's mostra per situasio sua e informacio dels antichs pobladors. E affronta de dues parts ab dues carreras publiches e d'altra part ab lo fossar e d'altra part ab les cases de'n Vanrell: f. 395.

Yo MATHEU SUCIA pr. . . . en l'altar de Sent Ssteva de la sgleya p. de Muntuhiri per en Garau Sarriola (26-VIII-1320): f. 395.

Yo GUILLEM CROS pr. . . . en l'altar de Sent Barthomeu de la sgleya p. de Muntuhiri pe'n Bernat Salvi prevera en l'any mcccxx denunciay: f. 396.

Muro

Yo PERE CUCHA rector de la sgleya p. de Muro denunciay sens perjudici . . . Ço es un alberch ab son pati e corral de terra al dit alberch contiguu e situat prop la dita sgleya franch e liura de tot alou strany e tots cens e agrer assignat a le rectoria e a le habitacio del dit rector de aquella passats son LXXX anys segons que's demostra per la sua situacio e per informacio dels antichs pobladors de la dita parroquia: f. 382.

Yo PERE VANRELL pr. . . . en l'altar de madona Sta. Maria de la sgleya p. de Sent Johan de Muro per los jurats e prohomens de la dita parroquia en l'any mcccxlviis f. 392.

Yo PERE MATES pr. . . . en l'altar de Sent Johan en la sgleya p. de Sent Johan de Muro per en P. Nadal en l'any mcccxxxiii: f. 419.

Yo JACME MOLLET pr. . . . en l'altar de Sabria de la sgleya p. de Muro per l'onrat en Guillem Torrella cavaller quondam (15-VII-1367): f. 426.

Petra

Yo NICHOLAU TOLRA rector de la parroquial sgleya de Petra e yo Francesch Gilabert prevera vicari de la dita sgleya denunciay . . .

Primo un alberch ab un tros de terra contiguu al dit alberch franch de tot alou strany e de tots carrechs situat prop la pobla de la parroquia de Petra assignat per propia habitacio del rector de la dita sgleya passats ha c anys sagons que's mostra per la sua situacio e per informacio de persones antigues de la dita parroquia, lo qual alberch ab

son tros de terra affronta de una part ab lo camí de Felanig e d'altre ab possessio de'n P. Gibert, d'altra part ab possessio de'n P. Canet . . . f. 393.

Yo JOHAN RIERA prevere beneficiat en la seu de Mallorca obtinent lo beniffet instituit en la sgleya parroquial de Petra per en P. Ferrer . . . l'any mcccxcv . . . : f. 722.

Pollensa

Ni una palabra ofrece el Capbreu sobre fraile o cura encargado de la parroquial iglesia de Pollensa; únicamente se ocupa de sus beneficiados.

Yo PERE MORGAT pr. . . . en l'altar de mossen Sent Anthoni en la sgleya de Pollensa per en P. Mari de Formentor quondam en l'any mcccclxxvii en lo mes de agost dies quinza . . . f. 387.

Yo GABRIEL NIELL pr. . . . en l'altar maior de la sgleya parroquial de Pollensa per en Jacme Axartell quondam pessats son i anys . . . f. 388.

Yo JOHAN CASTAYO pr. . . . en l'altar maior de Sta. Maria de la sgleya de Pollensa instituit per N'Arnau Moragues quondam en l'any mcccxlvi (16-«): f. 388.

Yo PERE MORGUAT pr. . . . en l'altar maior de madona Sta. Maria de Pollensa per en Guillem Morguat quondam en l'any mcccxlvi en lo mes de maig dozta: f. 404.

Yo GUILLEM AULI pr. . . . e capellania en l'altar maior de Sta. Maria de la sgleya del monestir del puig de Pollensa instituit per en Bernat Fornari prevera quondam en l'any mcccclx dos a xxviii del mes de janer . . . f. 410.

Yo FRANCESCH CAMPLONCH pr. . . . o capellania instituïde quatorza anys ha passats en la sgleya del monestir de les dones del puig de Pollensa per la honrade prioressa e les dones monges del dit monestir per asguart de una donasio la qual de certa venda feu al dit monestir mossen Nicholau de Deu prevera: f. 410.

Yo GUILLEM BATLE pr. . . . en l'altar de la sgleya de Pollensa per en Bernat Roger quondam a v de maig l'any mcccclvi: f. 443.

(Idem) beneficiat en la sgleya parroquial de la vila de Pollensa en l'altar de Santa Maria instituit per en Ramon Roger quondam passats ha noranta anys: f. 642.

Yo MATHEU MORGAT . . . en la sgleya parroquial de Pollensa en l'altar maior per en Matheu Morgat quondam (13-IV-1354): f. 647.

Porreras

Lo honrat en P. SORIANO rector de la parroquial sgleya de Porreras segons que yo Arnau Oriol prevere beneficiat en la sgleya de Santa Eulalia de Mallorca en nom e en veu del dit rector absent del bisbat de Mallorca e stant en servey de nostre senyor lo papa e en nom de'n RAMON NICHOLAU prevera vicari de la dita sgleya denunciay que . . . l'any . . . que's feu la avinensa . . . mossen Francesch Descans are canonge de Mallorca e levos rector de la dita sgleya tenia e possehia e yo are . . .

Primo un alberch ab son pati e ab son ort contiguus al dit alberch franch de tot alou strany e de cens situat prop la plassa del Payro e assignat al rector de la dita sgleya per habitacio sua pessats son c anys segons que's mostra per la sua situacio e informacio dels antichs e affronta de una part ab la dita plassa e d'altra part ab la carrera publica e d'altra part ab l'alberch de'n Johan Guitard e d'altra part ab l'ort qui fo de na Allola e d'altra part ab l'alberch e ort de'n Valls.

Item un tros de pati de terra franch semblantment situat fore la vila per la plassa del pou de mont affronta de una part ab la dita plassa e d'altra ab una siquia qui aqui es e de les altres parts ab un pati de'n Andreu Riera: f. 435.

Yo JOHAN SOLER clerga . . . en l'altar de Santa Maria de la sgleya p. de Porreras per en Guillem Benyeres quondam passats ha c anys: f. 468.

Yo JULIA CABRER pr. . . . per la dona Andreua muller del honrat en Bernat Adsac donzell quondam en lo altar de Sent Anthoni de Vienas de la sgleya p. de Porreras en l'any de la nativitat de nostre senyor MCCCLXX dos a XVIII dies del mes de noembre: f. 477.

Yo NICHOLAU COLTALLER prevera obtinent lo beniffet en l'altar de Sta. Anna de la sgleya parroquial de Porreras instituit per l'onrat mossen Francesch de Caus canonge de Mallorca e per en Pons de Vich a xxv de juny en l'any MCCCXCIII: f. 415.

Puigpunyent

Yo ANTHONI RENOVARD prevere rector de la sgleya parroquial de Puigpunyent denunciay . . . que a XVIII de noembre de MCCCXCV . . . Anthoni Aymarites predecessor meu havia e possehia e yo are he . . . los bens següents.

Ço es un alberch ab dos trossos de terra contiguus assignats a la dita sgleya e al rector de aquella franques e quites de tot alou strany pessats son c anys vel pus segons que lur situassio ho demonstre. Affronta de una part ab la dita sgleya e d'altre part ab la carrera publica e de altres parts ab possessio de'n Berenguer Vida: f. 509.

En dicha iglesia de Puigpunyent había un «beniffet instituit o fundat per en Guillem Catany»: f. 892.

Rubines

Yo GUILLEM MARTI rector de la sgleya parroquial de Rubines¹⁶ denunciay . . .

Primo un albrech ab ort e clos de terra contiguu situat dins la parroquia de Rubines franch de tot alou strany e de tot cens lo qua¹ antigament era sgleya e foren assignats passats son c anys a la dita sgleya e al rector de aquella per la sua habitacio e us. E affronta de dues parts ab dues carreres publiques e de altres dues parts ab la possessio de'n Jacme Trassa: f. 627.

Yo JOHAN POL prevera obtinent lo beniffet instituit en l'altar maior de la segleya de la parroquia de Rubines per lo honrat en Guillem de Togueros donzell quondam a quatres dies del mes de maig any MCCCXLVII . . . f. 402.

Yo MATHEU FABRER prevera obtinent lo beniffet instituit en l'altar de Sent Vicens de la dita sgleya de Rubines per en P. Cantarelles de la dita parroquia idus setembris anno Dni MCCC nono . . . f. 403.

Yo LUCH TORRELLA prevera obtinent lo beniffet instituit en l'altar de Sent Steva en la sgleya de Rubines per en Bernat Avinent quondam . . . idus de setembre anno Dni. MCLXX . . . f. 415.

Sancellas

La sgleya parroquial de Sancellas de la qual es rector lo honrat en Johan Gibert e per raho de aquella lo dit rector e lo vicari de aquella ha e possehex e en temps que's feu la avinensa . . . havia e reebia lo rector qui lavors era de la dita sgleya . . . yo Blay Despon domer seu e procurador del dit rector renunciay . . .

Primo l'alberch de la dita sgleya al rector de aquella assignat c anys son passats e situat prop la dita sgleya franch de tot alou d'altri. E affronta de una part ab l'alberch de'n Berenguer Busquera e d'altre ab l'alberch de'n P. Selva e d'altre ab l'alberch de'n P. Lorens e d'altre ab lo fossar qui es junt al dit alberch.

Item un tros de pati on es lo forn del dit alberch ab un tros de terra on ha figueres tot contiguu al dit alberch e a le dita sgleya. E affronta de dues parts ab la honor de'n Macia Rosses e ab la honor

¹⁶ A fines del siglo xiv, el obispo resolvió una querrela entre los vecinos de Rubines y los de la alquería de Benissalem a favor de éstos. Querían que se destruyera el templo de Rubines y la parroquia pasara a Benissalem. Hubo recurso al virrey. De momento quedaron las cosas como estaban, pero a comienzos del siglo xv ya sólo se conocía la parroquia de Benissalem (Doc. del Archivo del Real Patrimonio: *Libre extraordinari*).

de'n Arnau Umbert e d'altres dues parts ab la dita sgleya e ab lo fossar demunt dit: f. 650.

Yo Bernat Mascaro prevera obtinent lo beniffet instituit en l'altar de Sent Johan de la sgleya parroquial del loch de Sanselles de la ila de Mallorques per en Garau Tria quondam fill e hereu de Bernat Tria quondam habitador del Raffallet de la parroquia de Castelig a xvii de noembre any mcccclx hu: f. 439.

Santa Margalida

Yo FALIU BALESTER prevera vicari de la sgleya p. de Sta. Margarida de Muro de la qual es rector l'honrat mossen Miquell Noya doctor en decrets are absent de la terra de Mallorca denunciuy . . .

Primo un alberch ab son pati e ort contiguus situats en la poble de la parroquia de Sta. Margalida de Muro franch de tot alou strany cent anys son pessats segons que's mostra per la sua situacio e per informacio dels antichs pobladors consignats al rector de la dita sgleya per us e habitacio sua e affronta de una part ab la carrera publica e de totes les altres parts ab la honor de'n Vicens Janovard: f. 556.

Yo URBA TERRIOLA obtinent lo beniffet instituit en l'altar de madona Sta. Maria de la sgleya parroquial de Sta. Margarita de Muro per en Jacme Sender en l'any mcccviii denunciuy: f. 392.

Santa Maria del Camí

Yo BERNAT MOTA prevere rector de la sgleya parroquial de Santa Maria des Camí denunciuy . . . que possehesch e reeb e en P. Thona¹⁷ predessor meu en la dita rectoria possehia e reebia a xviii de noembre del any mcccxcv que's feu la avinensa . . . Primo un alberch ab dos trossos de terra la hu es contiguu al dit alberch e l'altre es contiguu a la dita sgleya e al fossar de aquella franchs e quitis de tot altre alou e tots cens e carrechs lo qual alberch ab la hu tros de terra affronta de una part ab lo cami qui va a Muro e d'altres parts totes ab la honor de la Cavallaria de'n Johan Torrella donzell e l'altre tros affronta de dos dues parts ab la dita sgleya e fossar e d'altres dues parts ab la dita Cavalleria e ab un cami que va a Coha negra: f. 373.

Santanyí

Yo MATHEU VERGER rector de la sgleya de la parroquia de Sent Anyi denunciuy . . . que l'any que's feu l'avinensa . . . en BONANAT PADRO quondam rector de la dita sgleya possehia . . . e yo . . .

Primerament un alberch ab son corral e ort contiguu situat prop

¹⁷ Por la fácil confusión paleográfica entre c y t no es seguro si hay que leer Thona, como preferimos, o Chona.

la dita sgleya franch de tot alou d'altri e de tot cens e agrer assignat antigament a le rectoria e habitacio e us dels rectors de aquella c anys son passats segons que appar per informacio dels antichs pobladors de la dita parroquia. E affronta de una part ab lo cami publich qui va de la sgleya a les quintanes publiches e d'altra part ab la plassa comuna de la Carnessia e d'altra part ab corrals de'n Lorens Cinch claus scriva e de'n Anthoni Vicens a cassa del dit Andreu Cinch claus.

Item dos trossos de terra cascu continent un quarto de terra o quaix continguus situats pres la vila de la dita parroquia. E affronta ab les quintanes publiches e ab les quintanes del dit Nicholau Truyol e ab lo cami publich qui va de la pobla a le alqueria blanca; son franchises de tot alou d'altri e de tot cens e agrer: f. 466.

Sant Joan

Yo LORENS SERRALLI doctor en decrets canonge de Mallorca rector de la sgleya p. de Sant Johan de Sineu denunciay . . . que a XVIII de noembre l'any mcccxcv que's feu la avinensa . . . lo discret en Francesch Jacomi predecessor meu rector de la dita sgleya havia e reebia e yo ara etc. los bens següents.

Ço es un alberch situat prop la dita sgleya franch de tot alou strany ço es en alou propri assignat al us e habitacio del rector de la dita sgleya passats son c anys segons que ho demostra la sua situacio contigua lo qual affronta de totes parts ab la dita sgleya e ab les pertinencies de aquella: f. 649.

Yo BERNAT MATERO pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Sent Johan de Sineu per en P. Calderer quondam en l'any mcccxl . . . f. 656.

Selva

Yo BERNAT DE TONS rector de la sgleya parroquial de Selva e yo Barthomeu Forner prevera e vicari de la dita sgleya denunciay . . .

Primo un alberch propi de la dita sgleya e del rector de aquella ab son pati situat prop la dita sgleya franch de tot alou strany e affronta de una part ab la plassa e d'altre part ab lo fossar e d'altre ab casses de'n Johan cama e d'altra ab lo cami publich.

Item un cayro de terra situat prop la font de la vila franch de alou strany. E affronta de una part ab la dita font e d'altra ab l'ort de'n Bernat Ferrer e d'altra ab un ortal de'n Jacme Gallur e d'altra ab lo cami publich. E los dits alberchs e cayro son stats assignats a la dita sgleya e rector de aquella pessats c anys segons que's mostra per la sua situacio: f. 446.

Yo PERE PINEDA pr. . . . en la sgleya parroquial de Selva instituit

LX anys son passats per en P. Morgat quondam de Moscarí de la parroquia de Selva . . . f. 427.

Sineu

Yo ARNAU DE FRIGOLA rector de la sgleya p. de Sineu denunciá . . .

Primo l'alberch ab son pati contiguu de la dita rectoria situat dins la vila de Sineu en alou seu propi franch de cens assignat al rector de la dita sgleya per la sua habitacio pessats son c anys segons que's mostra per la sua situacio e informacio dels pobladors antichs. E affronta de una part ab lo sementeri de la dita sgleya e d'altre ab les cases de'n Barthomeu Huguet e d'altra part ab la carrera publica: f. 457.

Yo PERE GUAL clerga coronat . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Sineu per la dona Magdalena que fou muller de'n Anthoni Mes-tra quondam (jueves, 15-I-1384): f. 463.

Yo PERE SALA . . . en l'altar de Sent Barthomeu de la sgleya p. de Sineu per N'Arnau Messenet quondam l'any mcccxxxi: f. 428.

Yo STEVA PRATS pr. . . . en la sgleya p. de Sineu en l'altar maior per l'onrat en Francesch de Lerris rector quondam de la dita sgleya XL anys son passats: f. 430.

Yo PERE JULIA pr. celebrant en la sgleya p. de Santa Maria de Sineu . . . f. . . .

Yo PERE CARNISSER obtinent lo beniffet en l'altar de Sent Miquell de la sgleya parroquial de Sineu instituit per en Ferrer Carnisser quondam en l'any mccc e onza . . . f. 407.

Sóller

Yo JACME FALCO prevera vicari de la sgleya parroquial de Soller en nom e veu del honrat mossen Miquell Falco doctor en decrets rector de la dita sgleya denunciá . . . que lo dit mossen lo rector per raho de la dita sgleya e rectoria sua possehia en l'any mcccxv . . .

Primo l'alberch ab son ort de la dita rectoria situat dins la vila de Soller en alou seu propi e affronten lo dit alberch e ort de una part ab la carrera publica e d'altra part ab l'alberch e ort de'n Guillem Corro e d'altra dues parts ab orts de'n Bernat Arbona franch de tot cens assignat al rector de la dita sgleya per la sua habitacio passats son sent anys segons que's demostra per la sua situacio e informacio dels pobladors antichs: f. 421.

Yo LORENS SERRALLI canonge de Mallorca e beneficiat en la sgleya p. de Soller del beniffet instituit en la dita sgleya en l'altar de Sent Miquell per l'onrat en Guillem Pasqual canonge de Mallorca quondam pessats son L anys: f. 679.

Yo MIQUELL GENESTA pr. . . . en la sgleya de Soller en l'altar

de Tots Sants per en Francesch Montblanch quondam en l'any **MCCCXLVIII**: f. 719.

Yo **BERNAT RIBERA** pr. . . . per mossen G. Bisbal prevere beneficiat de la Seu de Mallorca e la dona Falipa muller de'n Nicolau Faliu en lo altar de Sent P. e Sent Jacme constituïts en la sgleya parrochial de Soller lo any **MCCCXC** tres . . . f. 354.

Yo **BERNAT COSTES** pr. . . . en l'altar de Sent Bernat e de Sent Marti de la sgleya parrochial de Soller instituit L anys son passats per en Bernat Sturs quondam . . . f. id.

Yo **PERE CAVALLER** en la capella de Tots Sants de la sgleya parrochial de Soller per la dona Guialmona muller de'n Pere Bisbal en lo mes de janer del any **MCCCXC** tres . . . f. id.

Yo **THOMAS BISBAL** pr. . . . en l'altar de Sent Miquell en la sgleya parrochial de Soller per la dona Nicholaua meyola filla de'n Arnau Vidal quondam a XI de abril any de la nativitat de nostre Senyor **MCCCLXXV** . . . f. 376.

Yo **JACME BISBAL** pr. . . . en l'altar de madona Sta. Maria en la parrochial de Soller per lo discret en Guillem Sagui prevere a xxv de juliol l'any . . . **MCCCLX** huit . . . f. 376.

Yo **ANTHONI FONT** pr. . . . en l'altar de Sent Johan en la sgleya parrochial de Soller per en P. Villalonga quondam (7-XII-1368): f. 377.

Yo **ANDREU ROS** prevere obtinent lo beniffet instituit en l'altar de Sent P. e de Sent Pau de la sgleya parrochial de Soller per en P. Darbos quondam (5-V-1348): f. 378.

Yo **BERNAT CUSTURER** pr. . . . per en P. Safont quondam en l'altar de Sta. Maria de la sgleya parrochial de Soller sent anys ha passats . . . f. id.

Yo **JOHAN MARTI** pr. . . . en l'altar de Corpore Xti. de la sgleya parrochial de Soller per la dona Guialmona muller de'n P. de Villalonga e P. de Basora lo qual beniffet solien esser dos ara units vuytanta anys son passats . . . f. 380.

Yo **MARTI ARBONA** pr. . . . en l'altar maior de la sgleya parrochial de Soller per lo honrat P. Frolss canonge de Mallorca rector de Soller a xxviii del mes de juny any **MCCCLVIII**: f. 381.

Valldemossa

Yo **PERE DE SETCASSES** rector de la sgleya parrochial de Vall de mossa denunciay . . . Primo un alberch ab son ort contiguu situat prop la dita sgleya franch de tot alou strany e de cens. E assignat pessats son c anys a le habitacio del dit rector. E affronta de una part ab la carrera publica e d'altra part ab la casse de la pressora de'n Mager e ab verger de'n Borasa e d'altra part ab casses de'n Mercader e d'altra part ab casses de na Valentina: f. 481.

Yo NICHOLAU MAGUessa clergue . . . en l'altar de Sent Pere e Sent Faliu de la sgleya p. de Vall de musa per en Guillem Faliu de blanes e Pere des banys quondam (20-V-1348): f. 457.

Yo FRANCESCH CUGULLADE pr. . . . per en Bernat Ferrer quondam en la sgleya parroquial de vall de mussa en l'altar de madona Santa Maria xxv anys son passats: f. 357.

Yo BLAY JULIA pr. . . . en la sgleya p. de Valldemussa en l'altar de Sent Jordi instituit per en Bernat de Fontanelles mercader (4-IX-1348): f. 357.

Yo ARNAU FELS pr. . . . en l'altar maior de la sgleya p. de Valldemussa per la dona Bevenguda muller de'n Nicholau Castallar quondam L anys son pessats . . . f. 386.

No continuamos los beneficios que radicaban en la catedral, ya el referido año 1395, porque no entran en los límites del tema; su elenco sería larguísimo y curioso. El manuscrito de Pedro Manresa consigna otros que estaban fundados en capillas comprendidas en una que otra demarcación parroquial, a saber: Sta. Margarita, Sta. Clara, Puig de Pollensa, San Felío, San Bartolomé, San Jorge, San Antonio de Padua, San Francisco, Sto. Sepulcro, Ntra. Señora de Montesión y Palacio episcopal, casi todos del siglo XIII¹⁸.

Los antiguos edificios parroquiales con el «alberch, pati, ort, corral, pallissa, fossar», adjuntos, que hemos visto desfilar en la presente lectura, fueron substituídos, andando las centurias, por iglesias de más importancia. Quedan, sí, en pie unos pocos ejemplares de aquella arquitectura sencilla, como típico ornameto de la topografía mallorquina.

BARTOLOMÉ GUASP GELABERT, Pbro.

¹⁸ De la misma centuria eran Santa Catalina de Sóller, Santa Magdalena de Inca, Randa, Miramar, Santa María de Lloseta, San Magín, San Nicolás de Portopí y Hospital de la Palomera, pero sin beneficio eclesiástico que sepamos.